

Budsjett 2016: Smart. Trygt. Grønt.

Av finansbyråd Eirik Lae Solberg (H)

Ordfører. Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti har nå styrt Oslo sammen i fire år. I 18 år har de fire borgerlige partiene i bystyret vedtatt budsjetter som investerer i menneskene som bor i denne byen. Vi har investert i deres kunnskaper og ferdigheter, i deres muligheter til å delta på arbeidsmarkedet og vi har investert i en aktiv og god alderdom. Vi har også investert i innbyggernes helse og livskvalitet gjennom miljøvennlige transportløsninger og en aktiv miljøpolitikk.

Gjennom klare prioriteringer og trygg økonomisk styring er tjenestene til en stadig større befolkning blitt stadig bedre. Verken byen eller kommunens tjenester er til å kjenne igjen fra 1996. Budsjettforslaget for 2016 bygger videre på disse prioriteringene.

Ordfører. Jeg prøver så ofte som mulig å minne meg selv på hva som er det viktigste jeg kan oppnå gjennom politisk arbeid. For når vi jobber med små og store saker bør vi alltid huske på at det viktigste vi gjør er å sette menneskene i denne byen bedre i stand til å leve de livene de ønsker, hjelpe

dem med å utvikle evnene sine, hjelpe dem til å ta ansvar og gjøre det lettere å oppfylle små og store drømmer.

Budsjettet for Oslo er ikke en liten sak, det er en stor sak. Og prioriteringene vi gjør i budsjettet er avgjørende for om vi lykkes med å skape disse mulighetene. Innrettingen på budsjettet avgjør også om vi lykkes bare på kort sikt eller om vi greier å opprettholde tjenester og infrastruktur som legger til rette for innbyggernes livsutfoldelse gjennom mange år og helst hele livet.

Det har nemlig betydning for innbyggernes muligheter hva vi bruker pengene på og det har betydning at vi ikke bruker mer enn at vi kan opprettholde og helst styrke de samme tjenestene år etter år.

Et godt budsjett skal derfor balansere behovet for gode tjenester i dag med en nøkternhet som både sikrer at vi kan yte gode tjenester i morgen og samtidig gir rom for investeringer som ruster oss til å møte en krevende fremtid.

Det mest fornuftige vi kan gjøre er å investere i menneskene som bor her. Det gir livsmuligheter, men det styrker samtidig innbyggernes evne til å

bidra i bysamfunnet. For hvis noen skulle være i tvil, det er menneskene i Oslo som skaper økonomiske verdier og velferd gjennom sin arbeidsinnsats. Det er innbyggerne som tar vare på sin familie og som bryr seg om venner og naboer. Det er innbyggerne som betaler skatten som finansierer kommunens tjenester. Og det er innbyggerne som gjennom frivillig innsats i kulturlivet, i idretten og i ideelle organisasjoner bygger et mangfoldig sivil bysamfunn.

Det er disse erkjennelsene som ligger til grunn for byrådets budsjettforslag. Budsjettforslaget prioriterer skolen høyt fordi kunnskaper og ferdigheter er det beste utgangspunktet vi kan gi barna våre, vi satser på rusomsorg som kan hjelpe rusavhengige med å ta tilbake kontrollen over livene sine, vi prioriterer bydelenes tjenester for å hjelpe dem av oss som trenger det mest, vi legger til rette for stadig mer miljøvennlig transport, vi investerer i fremtidens eldreomsorg og vi satser på idretten. I tillegg skal vi ta enda bedre vare på kommunens infrastruktur og eiendommer.

Tidligere i år passerte folketallet i byen 650.000 og framskrivingene viser at vi sannsynligvis vil være 800.000 Oslo-borgere i 2030.

Ordfører, alt budsjettarbeid i Oslo kommune er gjennomsyret av den store befolkningsveksten. Den legger sterke føringer for hvordan pengene vi rår over må brukes. Nye skoler må bygges, nye barnehager finansieres, kollektivtrafikken må styrkes og nye sykkelveier etableres når befolkningen øker. Etter 2025 når etterkrigsbarna etter hvert har blitt godt voksne, blir vi også mange flere over 80. Det må vi begynne forberedelsene til nå.

Byrådet foreslår at kommunen de neste fire årene investerer for rekordhøye 41,4 milliarder kroner. Av dette utgjør skolebygg alene nesten ni milliarder kroner. Samferdsel og kommunaltekniske anlegg utgjør 10 milliarder og sykehjem, Omsorg + og omsorgsboliger 8 milliarder.

Befolkningsveksten er et gode som viser at byen er attraktiv. Men de store investeringene som kreves betyr samtidig at en økende andel av kommunens inntekter går med til å betale renter og avdrag. Det gjør kommunen mer sårbar overfor renteøkninger, selv om vi har bundet renta. Noen få prosentpoeng i økte rentekostnader vil gradvis gi økte kostnader i milliardklassen. Selv med et fortsatt lavt rentenivå vil rentekostnadene stige fram mot 2019 fordi gjelden øker.

Siden bystyret vedtok 2015-budsjettet har fallet i oljeprisene slått tungt inn i norsk økonomi, og det er betydelig usikkerhet om den økonomiske utviklingen framover. Det påvirker innbyggernes inntekter og dermed kommunesektorens økonomi. Det gjelder særlig for Oslo som i større grad enn andre kommuner er finansiert med skatteinntekter fra egne innbyggere. Skatteinntektene i Oslo er også mer konjunkturfølsomme. Det fører til at Oslos samlede inntekter varierer forholdsvis mye. Det er derfor stor spenning knyttet til skatteinngangen.

Jeg kan glede bystyret med at skatteinngangen hittil i 2015 har vært i tråd med forutsetningene i vedtatt budsjett. Byrådet har følgelig brukt dette som utgangspunkt for anslaget i 2016. Men situasjonen kan endre seg, og hvis skatteinntektene svikter, er det viktig at kommunen har et tilstrekkelig økonomisk handlingsrom til at vi ikke må kutte i tjenestetilbudet.

Ordfører. Vi er nå midt inne i en periode med historisk høye investeringer og stor gjeldsvekst. Det vil være krevende i mange år framover. Men heldigvis har Oslo kommune et svært godt utgangspunkt. Vår gjeldsoppbygging har nemlig begynt fra et lavt nivå. Vi er i følge SSB med god margin den storbyen i landet med lavest gjeldsgrad. Oslo hadde ved inngangen til 2015 en gjeldsgrad på 39 prosent, mens det tilsvarende tallet

for Trondheim er 103 prosent. Jeg minner om at Trondheim har lavere befolkningsvekst, eiendomsskatt og altså mye høyere gjeld enn Oslo.

En annen stor utfordring er at pensjonskostnadene på sikt vokser raskere enn de frie inntektene. Dermed legger de beslag på en stadig større del av Oslos og andre kommuners inntekter. Da blir det også mindre å fordele til andre formål og tjenestetilbudet til innbyggerne blir skadelidende. Jeg mener derfor vi trenger en nasjonal diskusjon om hvordan de offentlige tjenstepensjonsordningene kan gjøres mer bærekraftige.

De siste årene har gjeldsveksten og økningen i pensjonskostnadene redusert det økonomiske handlingsrommet til kommunen. Budsjettene har vært stramme med rom for bare noen få prioriterte satsinger. Det er fortsatt situasjonen.

Det økonomiske handlingsrommet er likevel noe større i 2016 enn det vi tidligere har regnet med. Det skyldes et lavere rentenivå, et moderat lønnsoppgjør, forbigående lavere pensjonskostnader og bedre statlige rammebetingelser enn det Oslo kommune har vært vant til. Etter å ha blitt systematisk nedprioritert av den rødgrønne regjeringen, opplever Oslo nå økt forståelse i regjeringen og på Stortinget for våre utfordringer. Den

langsiktige virkningen av de statlige grepene som er gjort utgjør så mye som 950 millioner kroner årlig.

Byrådet foreslår et samlet driftsbudsjett på 51,8 milliarder kroner i 2016. De største postene i budsjettet er bydelene og skolesektoren. Til sammen utgjør disse to områdene nesten tre fjerdedeler av budsjettet.

Handlingsrommet er altså økt i 2016 og 2017. Samtidig regner vi med at det igjen blir mindre fra 2019 og at utgiftene kommer til øke markert om 4-6 år, altså i årene rett etter den økonomiplanen jeg legger fram i dag. I disse årene skal det gjøres store investeringer i skolebygg, kollektivtrafikk, sykkelveier og eldreomsorg. Samtidig har bystyret nesten enstemmig vedtatt bygging av nytt hovedbibliotek og et nytt Munchmuseum. Det vil føre til økte driftskostnader når de står ferdige.

Ordfører. I første Mosebok, 41. kapittel, tolker Josef drømmen til Faraos om de sju magre kyr som slukte de sju fete. Tolkningen var at Egypt først skulle få sju gode år og deretter sju år med hungersnød. Det er med andre ord eldgammel lærdom at vi bør spare i gode tider for å ha nok til dårligere tider. Hvis vi ikke setter litt til side i gode år har vi ingen reserver i magre år.

I en situasjon med økende finans- og driftskostnader, i en situasjon der det er økt usikkerhet om fremtidige skatteinntekter og i en situasjon der kommunen er sårbar for renteøkninger, ønsker byrådet å bruke den økte handlefriheten i 2016 på følgende måter:

For det første styrker vi driftsrammene til kommunens virksomheter sammenlignet med den økonomiplanen bystyret vedtok i fjor.

Virksomhetene får lenger tid til å tilpasse seg de trangere rammene som kommer om noen år. Det gir større mulighet til finne nye løsninger slik at tjenestetilbudet ikke blir svekket. Skolen prioriteres høyt, tilføres 352 millioner og får ingen rammekutt i 2016. De planlagte rammekuttene i bydelene nærmere halveres med 79 millioner kroner. I tillegg prioriteres rusomsorgen og skolehelsetjenesten høyt. Det settes av 54 millioner til dette årlig. Samtidig får kollektivtrafikken beholde hele effektiviseringsgevinsten av den pågående omstillingen i Sporveien. Det gir et bidrag på hele 380 millioner til et bedre kollektivtilbud.

For det andre setter vi av driftsmidler i slutten av økonomiplanperioden som skal brukes til å dekke finanskostnader og drift av nye bygg og anlegg. Det sikrer en realistisk budsjettering av prosjekter som først er ferdige om

noen år, og det reduserer sannsynligheten for at driften av nye bygg og anlegg må finansieres med rammekutt.

For det tredje styrker vi driftsfinansieringen av kommunens investeringer.

Dermed reduserer vi gjeldsveksten og de fremtidige finanskostnadene.

Byrådet foreslår at ca. 3 prosent av investeringene i kommende økonomiplanperiode blir finansiert med driftsmidler. I den vedtatte økonomiplanen er dette tallet 2 prosent.

Sist, men ikke minst, tar vi viktige grep for å modernisere kommunens tjenestetilbud. Vi investerer i dag slik at vi kan få flere og bedre tjenester for hver krone Oslo kommune bruker i morgen. Byrådet foreslår for eksempel en storsatsing på velferdsteknologi som både vil gi bedre tjenester til innbyggerne og frigjøre tid fra rutineoppgaver. Det settes av 420 millioner kroner de neste fire årene, hvorav 200 mill. til en låneordning der bydeler og virksomheter kan låne penger sentralt i kommunen til å kjøpe inn velferdsteknologi. Bykassen dekker rentekostnadene, mens virksomheten må betale avdragene. På den måten gjør vi det lettere for bydelene å investere i velferdsteknologi samtidig som vi sikrer at det er de løsningene som hjemmetjenesten selv tror vil gi gevinster, som realiseres. Bydelene

beholder gevinsten av investeringene og står dermed bedre rustet til å møte en krevende fremtid med økte rammekutt fra 2018.

Barnehager

Ordfører, byrådets ambisjon er at alle barn skal gis muligheter til å utvikle egne evner og ferdigheter. Da er barnehagene og innholdet i dem viktig.

Målet om å sikre barnehageplass til alle med lovfestet rett, er for lengst nådd. Ved utgangen av 2014 hadde i tillegg 70 prosent av ett-åringene som det var søkt plass for, og som ikke hadde lovfestet rett, likevel barnehageplass. Med byrådets budsjettforslag vil det bli etablert 1 550 nye barnehageplasser i økonomiplanperioden.

Samtidig er det aller viktigste vi kan gjøre å styrke kvaliteten på barnehagene i Oslo. Kvaliteten på barnehagene avgjøres av kunnskapene og engasjementet til dem som jobber der. Utviklingen i andelen pedagogiske ledere med godkjent utdanning viser at vi er på rett vei: I 2010 var andelen 67,3 prosent. I 2014 var andelen 82,3 prosent.

Det er en stor utfordring at 70 prosent av minoritetsspråklige barn ikke norsk godt nok til å følge undervisningen ved skolestart. Og vi må erkjenne

at mange av dem har gått i barnehage. Barnehagen må hjelpe disse barna slik at de kan dra nytte av undervisningen når de begynner på skolen ellers blir de lett hengende etter i hele skoleløpet. Byrådets mål er at alle skal kunne norsk før skolestart.

I budsjettet for 2015 satte vi derfor av 10 millioner til språkstimulering og norskopplæring i barnehagene. I 2016 er det satt av ytterligere 10 millioner til dette formålet.

Byrådet har de siste årene gjennomført en betydelig satsing for å øke de ansattes kunnskap om barns språkutvikling. Over 1 300 ansatte har det siste året fått opplæring i barns språkutvikling og språkarbeid i barnehagene. Og satsingen fortsetter.

Skolen

Ordfører, Osloskolen er best i landet. I Oslo har vi en skole som utfordrer alle, som bidrar til sosial mobilitet og som kompenserer for elevenes ulike forutsetninger. Oslos elever presterer gjennomgående bedre enn elever enn i de fleste andre kommuner og fylker. Og dette gjelder både i lesing, skriving og regning. Frem mot 2030 har byrådet ambisjoner om at Osloskolen skal være blant Europas beste offentlige skoler.

I 2016 styrker byrådet skolebudsjettet med 352 millioner kroner sammenlignet med vedtatt budsjett. Det betyr at skolesektorens økonomiske handlingsrom opprettholdes.

Vi legger også opp til et fortsatt høyt investeringsnivå i skolebygg. I økonomiplanen 2016-2019 legger byrådet inn ytterligere 1,45 milliarder til totalrehabilitering og oppgradering av skolene Lambertseter, Etterstad og Ruseløkka. Totalt er det avsatt nesten 9 milliarder til investeringer i nye skolebygg og oppgradering av gamle bygg de neste fire årene. I 2016 etableres det 3 300 helt nye skoleplasser.

I 2016 blir 11 ulike skoleanlegg enten utvidet, rehabilitert eller bygget. I tillegg bygger vi flerbrukshaller ved mange skoler.

I perioden siden de borgerlige partiene overtok makten i Oslo i 1997 har det totalt blitt investert for 25 milliarder kroner i skolebygg i Oslo. I gjennomsnitt er det brukt 1,4 milliarder hvert år til rehabilitering og nybygg av skoler etter at de borgerlige partiene tok over styringen av byen. Bare på rehabilitering er det en mangedobling av innsatsen sammenlignet med perioden 1992-96.

Alle elevene på barnetrinnet i Osloskolen får nå over 350 timer mer enn det nasjonale minstetallet. Disse timene brukes i all hovedsak til å styrke grunnleggende ferdigheter.

En annen suksesshistorie er Sommerskolen. Interessen for dette tilbudet har økt kraftig siden oppstarten i 2006. I sommer var det over 18 000 påmeldte elever. Bare siden 2014 har det vært en økning på 20 prosent. I budsjettforslaget for 2016 foreslår byrådet at det settes av ytterligere to millioner kroner til Sommerskolen, slik at tilbudet fortsatt kan være gratis tilgjengelig for alle.

Byrådet vil også styrke svømmeopplæringen i Oslo ved å doble den obligatoriske svømmeopplæringen for alle elever innen utgangen av 7. årstrinn, til 20 obligatoriske svømmetimer på barnetrinnet fra og med skoleåret 2016/2017.

Oslos elever fullfører og består videregående opplæring i større grad enn i resten av landet. Av fylkene er vi nest best. Blant elevene som startet på videregående opplæring i 2008 var det 75 prosent som fullførte og besto i

løpet av fem år. Blant dem som begynte i 1997 var det tilsvarende tallet 65 prosent. Det var den gang tredje dårligst i landet.

Fortsatt er det likevel alt for mange som faller fra, og mange av elevene som ikke har bestått mangler i mange tilfeller svært lite for å bestå opplæringen. Byrådet vil derfor iverksette tiltak for å øke andelen som består, og fange opp flere av de elevene som står i fare for å avbryte studieløpet.

Kollektivtransport

Ordfører, Oslos kollektivtrafikk er en suksesshistorie. Vi har det beste kollektivtilbudet, de mest fornøyde kundene og den laveste bilandelen i landet.

I 1996 var det 147 millioner kollektivreiser i Oslo, samtidig som biltrafikken gjennom bomringen økte med 4 prosent. I 2014 var det til sammenligning 230 millioner kollektivreiser i Oslo fordelt på buss, trikk og T-bane. Samtidig var det nullvekst i biltrafikken gjennom bomringen.

Bare siden 2007 har vi sett en passasjervekst på mellom 30-40 prosent for trikk, buss og T-bane, mens biltrafikken har stagnert. I den samme perioden har befolkningen i Oslo vokst med hele 14 prosent.

Fra 2005 til 2013 har andelen «grønne reiser», det vil si gange, sykkel og kollektivreiser, økt fra 56 til 63 prosent. I rushtiden til og fra Oslo sentrum er kollektivtrafikken den dominerende transportformen med en markedsandel på cirka 80 prosent. I tillegg er vi den storbyen i verden med høyest andel elbiler.

Oslo er allerede en grønn by, men byrådets ambisjon er at vi skal bli enda grønnere. Fortsatt suksess kommer ikke av seg selv. Dersom vi skal lykkes med å utvikle hovedstadsområdet til en enda mer moderne, grønn og attraktiv region, så må vi fortsette utbyggingen av kollektivtilbudet. Det vil alle byrådspartiene kjempe for.

I byrådets budsjettforslag for 2016 legger vi opp til 5 % vekst i kollektivtrafikken. Og det viktigste enkeltprosjektet neste år er åpningen av den helt nye Lørenbanen den 3. april. For meg og andre som har bursdag den dagen må det være tidenes bursdagspresang. Da blir det mulig for reisende til og fra Groruddalen å reise langs ringen uten å belaste sentrumstunellen. I tillegg slutføres oppgraderingen av Østensjøbanen, som sikrer hyppigere avganger allerede neste år.

I byrådets budsjettforslag for 2016 er det satt av 1,7 milliarder kroner til kjøp av kollektivtransporttjenester. For de historieinteresserte kan jeg opplyse at tilskuddet til sammenligning var på 442 millioner i 1996, nesten en tredobling regnet ut i fra dagens pengeverdi.

Ordfører, byrådet tar Oslo i grønnere retning. Kollektivtrafikken skal være helt fossilfri i 2020. En stadig større andel av bussene i Oslo bruker allerede miljøvennlige drivstoff som for eksempel biodrivstoff laget av Oslos eget matavfall.

I 2016 vil byrådet etablere 200 nye ladestasjoner for el-biler.

Sykkelsatsing

Ordfører, stadig flere av oss sykler i Oslo, og vi ser en markant vekst i sykkeltrafikken over hele byen. I sommerhalvåret skjer om lag 1 av 10 reiser med sykkel. Veksten hittil i 2015 er på omlag 10 prosent.

Oppfølgingen av sykkelstrategien er i full gang. I 2016 oppgraderes og bygges det til sammen 14 km med sykkelveier. I tillegg øker vi satsingen på drift av sykkelveinettet både om sommeren og om vinteren med 12

millioner. Byrådet foreslår å sette av rekordhøye 1,1 milliarder de neste fire årene til flere sykkelveier og til å gjøre det enklere å sykle i sentrum.

Samtidig åpnes Oslos første sykkelhotell i 2016. Etter at det ble gratis med sykkel utenom rushtiden er det blitt enklere å kombinere sykkel og T-bane. Det rulles ut stadig nye strekninger med rød sykkelasfalt. Det skiltes tydeligere og bedre. En utvidet bysykkelordning etableres i 2016.

Miljø og klima

Ordfører, Oslo kommune har svært ambisiøse klimamål og har lenge vært ledende på området. I 2030 skal utslippene av CO₂ reduseres med 50 % sammenlignet med 1991-nivå, mens vi skal være en nullutslippsby i 2050. Byrådet la tidligere i år frem en klima- og energistrategi som viser hvordan disse ambisiøse målene kan nås.

I budsjettet for 2016 foreslår byrådet at det opprettes en ny fagetat som skal sikre oppfølgingen av klima- og energistrategien. Den nye Klimaetaten skal også forvalte klima- og energifondet, som er et viktig virkemiddel for å stimulere til omlegging av energibruken og sikre kutt i byens klimagassutslipp.

Alle nye kommunale bygg i Oslo skal som hovedregel tilfredsstille kravene til passivhusstandard. Men byrådet ønsker å gå lenger. Flere byggeprosjekter de neste årene kommer til å være plusshus. På Ullern bygger vi nå ett av Norges mest energieffektive og miljøvennlige sykehjem.

Samtidig skjer det en kontinuerlig oppgradering av eksisterende bygningsmasse. I budsjettforslaget for 2016 har byrådet satt av 48 mill i investeringsmidler til ENØK-tiltak i kommunens bygg.

Ordfører, Oslo er den første hovedstaden i verden som aktivt har trukket seg ut av alle investeringer i kullselskaper. Byrådet sørget for dette gjennom et eget generalforsamlingsvedtak i Oslo Pensjonsforsikring i april i år. At Oslo kommune viser vei på dette området har fått stor internasjonal oppmerksomhet.

Senere i høst vil Oslo kommune, etter initiativ fra byrådet, utstede grønne obligasjoner. Flere av Oslo kommunes planlagte investeringsprosjekter er miljøprosjekter som kvalifiserer til slik finansiering. Eksempler på prosjekter er energieffektivisering i kommunale bygg, trikkekjøp, bygging av renseanlegg og sykkelinvesteringer.

Eldreomsorg

Ordfører, som nevnt foreslår byrådet en stor satsing på velferdsteknologi i pleie og omsorg. Riktig brukt kan teknologien føre til en dramatisk omlegging av pleie- og omsorgstjenestene slik vi kjenner dem i dag.

Velferdsteknologi skal støtte opp under egenmestring, gi økt trygghet, økt sosial deltagelse, og bidra til at flere kan bo hjemme så lenge de ønsker det.

Eksempler på slik teknologi er fallsensorer, smarte elektroniske pilledispensere, elektroniske nøkler for hjemmetjenesten og GPS-sporing av demente. Byrådet foreslår å bruke 420 millioner kroner til velferdsteknologi de neste fire årene, en økning på 340 millioner.

Ordfører, også innenfor den institusjonsbaserte omsorgen har det skjedd mye siden venstresiden styrte byen. I 1996 var gjennomsnittlig ventetid for fast plass i sykehjem etter at vedtak var fattet mer enn 4 måneder.

I 2014 var iverksettingstiden for vedtak om institusjonsplass 8 dager fra vedtak ble fattet til tildeling av plass eller innflyttingsdato. I tillegg er alle tosengsrom avviklet, med unntak av når eldre ektefeller ønsker å bo på sykehjem sammen.

Byrådet foreslår at det settes av om lag 7 milliarder kroner de neste fire årene til å bygge og totalrehabiliterer 11 sykehjem. Nytt av året er at det settes av midler til Lambertseter sykehjem og Majorstutunet med til sammen 300 plasser som skal stå ferdig i 2019.

I tillegg finansierer vi 700 nye Omsorg+ boliger de neste fire årene.

Bydelene

Ordfører, det er bydelene som ofte yter tjenestene til dem av oss som trenger det mest. Byrådet bruker derfor også i år en betydelig del av det økte handlingsrommet til å styrke bydelenes økonomiske rammer. Når vi tar hensyn til befolkningsveksten er den vedtatte innstramningen i bydelenes økonomi om lag halvert i budsjettforslaget. Sammenlignet med den økonomiplanen som ble vedtatt for to år siden er bydelsrammene styrket med nesten 270 millioner kroner.

I tillegg foreslår byrådet å bruke 44 millioner kroner i øremerkede midler til å styrke rusomsorgen og 10 millioner til skolehelsetjenesten i 2016.

I 2011 startet byrådet arbeidet med å løse opp de åpne russcenene i Oslo – Sentrumsarbeidet. Gjennom dette arbeidet er det etablert flere lavterskeltilbud til rusavhengige, både væresteder og steder som tilbyr bl.a.

helsehjelp. Uteseksjonens sommertellinger viser at det åpne rusmiljøet er halvert fra 2011 til 2014. Så langt har vi altså lykket – men det er viktig at arbeidet videreføres. Byrådet foreslår derfor som en del av satsingen på rusomsorg å bevilge 12 mill. kroner til en styrking av sentrumsarbeidet. Dette vil gjøre det mulig å etablere flere desentraliserte væresteder og lavterskel helsetilbud utenfor indre by.

Samtidig foreslår vi den største satsingen på boliger for vanskeligstilte siden krigen. Byrådet foreslår å bevilge 2,3 milliarder kroner til 550 boliger. 476 av boligene skal gå til vanskeligstilte og 74 til personer med nedsatt funksjonsevne. Dette er i tråd med den vedtatte boligbehovsplanen og vil gjøre det lettere å nå målet om å spre de kommunale boligene bedre i hele byen. Byrådet ønsker at flest mulig skal bli i stand til å eie sin egen bolig. Derfor foreslår vi å sette av en milliard årlig til startlån fra Husbanken.

Ordfører, også på dette området er det nyttig med et tilbakeblikk. I 1996 bodde rundt 1 100 hjemløse mennesker på hospits. I dag må ingen bo på hospits. Byrådet krever nå kvalitetsavtaler med alle som skal tilby døgnovernatting til Oslo kommune. Rusomsorgen var den gangen under enhver kritikk. Det røde byrådet kuttet antall klientplasser fra rundt 1 000 i 1991 til 618 plasser i 1996. Noe av det første det borgerlige flertallet gjorde

i 1997 var å bygge ut rusomsorgen, blant annet med to nye rehabiliteringsinstitusjoner. Det ble også raskt etablert flere lavterskeltilbud til rusmisbrukere. I dag har Oslo en av de beste rusomsorgene i Europa og den skal bli bedre.

Kultur og næring

Ordfører, byrådet ønsker å bidra til internasjonalisering av Osloregionens næringsliv, og å stimulere til gründerskap og nærings- og forsknings-samarbeid.

For å lykkes med det har vi opprettet et eget næringssselskap, Oslo Business Region, med et klart og spisset mandat. I budsjettforslaget setter vi av 2 millioner årlig til profilering av Osloregionen.

Og interessen for Oslo er økende. Før sommeren besøkte Sean Percivald som er partner i 500 Startups, et av verdens mest kjente såkalte «angel investor» selskaper, Oslo for å gjøre seg kjent med entreprenørskapsmiljøet her i byen. Oslo Business Region bisto under besøket. Og i august kom den gledelige meldingen om at Oslo blir den 13. byen i verden som selskapet etablerer seg i. Det stimulerer til forsterket innsats.

Ordfører, de største kulturpolitiske satsingene de neste årene er utvilsomt byggingen av det nye hovedbiblioteket og det nye Munchmuseet i Bjørvika.

I tillegg setter byrådet av 5 millioner kroner årlig til oppfølging av biblioteksplanen. Midlene går blant annet til etablering av barne- og ungdomsfilial på Tøyen og en utvidelse av «Lesefrø»-satsingen til flere barnehager. Det settes også av ytterligere 6 millioner kroner til å utvide ordningen med selvbetjente og døgnåpne bibliotek.

Bygge byen

Ordfører, det er ingen nyhet at byen vokser. Men det betyr at vi som er politikere i dag tar beslutninger som vil forme byen i mange hundre år. Det er et stort ansvar og selv om Oslo blir større må vi ta vare på byens blågrønne kvaliteter og på de gode urbane samlingsstedene. Byrådet setter derfor av 15 mill. kroner til oppgradering av torg og møteplasser i 2016.

De siste tiårene har det vært en formidabel utvikling i byen. De borgerlige partiene med Høyre, Venstre og KrF i spissen startet kampen for Fjordbyen på nittitallet, og Oslos befolkning kan nå høste resultatene i form av en by som er åpnet mot fjorden. I sommer har titusener av besøkende benyttet sjøbadet på Sørenga der det tidligere var havnevirksomhet. Bjørvika har

lenge vært landets viktigste byutviklingsprosjekt, med allmenninger som skal invitere til bruk. De kulturelle bærebjelkene i området blir operaen, Deichmanske bibliotek, Munchmuseet og middelalderparken. Om kort tid starter også forvandlingen av Filipstad fra havn til boligområde.

Ensjø er i ferd med å totalforvandles fra å være en bydel dominert av bilforhandlere til å bli et eget bymessig knutepunkt med 7 000 nye boliger. Området rundt Ensjø T-banestasjon blir hjertet i den nye delbydelen.

Byrådet mener at byutviklingen også fremover i størst mulig grad bør være banebasert, og kommuneplanen som skal behandles i dag legger derfor opp til fortetting i kollektivknutepunkter og i stasjonsnære områder. Byen skal bygges på en bærekraftig måte og vi skal få en by som takler befolkningsveksten samtidig som småhusområder ivaretas. En massiv og tilfeldig fortetting av Oslos villaområder vil gi økt bilbruk og dårligere luftkvalitet.

Oslos største utviklingsområde fremover er Hovinbyen. Området skal binde sammen Groruddalen med indre by, og vil ferdig utbygget ha 27 000 nye boliger og 2,5 millioner m² næringsareal. Dette tilsvarer en ganske stor

norsk by og skal kunne fungere godt som et eget byområde med butikker, serveringssteder og servicetilbud.

For å sikre kommunen tilgang på tomter til skoler, idrettshaller, omsorgsboliger og sykehjem foreslår byrådet å doble den årlige summen til tomtekjøp til 600 millioner kroner. I tillegg foreslår vi å styrke kommunens kapasitet til å inngå og følge opp utbyggingsavtaler som utløser grunneierbidrag.

Ordfører, den nåværende Grorudalssatsingen utløper i 2016. Satsingen har vært en suksess. Den 31. august inngikk derfor byrådet en intensjonsavtale med Staten om en fornyet områderettet innsats i Groruddalen etter 2016. Samarbeidet skal gi varige forbedringer i de mest utsatte områdene gjennom satsing på barnehagene, skolene og sysselsetting og nærmiljøene. Byrådet setter i budsjettet foreløpig av 35 millioner kroner årlig til fornyet Grorudalssatsing. Beløpet må justeres når endelig avtale med staten er inngått.

Byrådet prioriterer også å realisere Munch-Tøyenavtalen. Jeg mener det er en avtale som viser at det er mulig å komme frem til gode løsninger på tvers av skillelinjene i politikken.

Idrett

Ordfører, det er satt av 2,1 milliarder kroner til idrettsanlegg i perioden frem mot 2019. Neste år starter byggingen av skatehall på Voldsløkka, ny idrettshall på Lambertseter, ishall og idrettshall på Frogner og skytebane i fjell på Åsland. Vi rehabiliterer også fem kunstgressbaner og åpner ny idrettshall i Sundtkvartalet.

I tillegg fortsetter arbeidet med planlegging av nytt bad på Tøyen, Lillomarka Arena, Jordal Amfi og Mortensrud idrettshall. Som et foreløpig anslag er det i budsjettet satt av 625 millioner kroner til Jordal Amfi og 225 millioner kroner til Mortensrud idrettshall.

I 2016 skal Oslo være vertskapsby for VM i skiskyting, i tillegg til at X Games skal arrangeres her. Oslo er verdens vinterhovedstad.

Tilbakeblikk

Ordfører, på slutten av en bystyreperiode er det naturlig å oppsummere noe av det vi har fått til. I perioden har kommunen åpnet 38 nye eller totalrehabiliterede skoler. Vi har startet byggingen av Ullerntunet, Hovseter og Henrik Sørensensvei sykehjem. Vi har rehabilitert Økern sykehjem og Stovnerhjemmet. Vi har i tillegg startet arbeidet med og finansiert

ytterligere 8 sykehjem. Vi har åpnet 3 Omsorg+ prosjekter; på Kampen, i Treschowsgate og på Lovisenberg. Ljabruhjemmet ferdigstilles i 2016. Vi har kjøpt 890 nye kommunale boliger, åpnet 2460 nye barnehageplasser og rehabilitert 10 barnehager. Vi har avskaffet dobbeltrom på sykehjem, og vi har opprettet 500 nye stillinger i eldreomsorgen. Vi har investert i de ansatte i barnehagene, i skolene og i omsorgen, i deres norskkunnskaper og kompetanse. Midgardsormen har kanskje ikke akkurat sett dagens lys, men er en betydelig satsing som vil håndtere kloakk fra en voksende befolkning og regnvær fra et mer ustabilt klima.

Siste fire år er det lagt ca. 88 kilometer med T-baneskinner på Østensjøbanen, Lambertseterbanen, Kolsåsbanen og deler av T-baneringen. Neste år kommer i tillegg resten av Østensjøbanen og Lørenbanen. Første spadetak er tatt for nye Deichman og det nye Munch-museet som vil reise seg i løpet av kort tid. Ordfører, det er gjort en formidabel innsats.

Avslutning

Byrådet legger med dette frem et smart, trygt og grønt budsjett. Byrådet vektlegger de satsingsområdene de tre byrådspartiene fremhevet i byrådserklæringen i 2011. Vi prioriterer kunnskap, miljøvennlige løsninger

og kollektivtransport, eldreomsorg og modernisering av kommunens tjenester.

Budsjettforslaget er et helhetlig økonomisk opplegg som griper mulighetene for vekst og som evner å prioritere. Budsjettet balanserer behovet for gode tjenester i 2016 med nøkternhet og investeringer som sikrer at vi også kan yte gode tjenester i årene som kommer.

Det er mitt og byrådets håp og mål at budsjettet også bidrar til at det blir lettere for innbyggerne i Oslo å leve de livene de ønsker, hjelper dem med å utvikle evnene sine og gjør det enklere å ta ansvar for seg selv og sine medmennesker.

Det gjør vi best ved å investere nettopp i menneskene som bor her. Det gir livsmuligheter, men det styrker også innbyggernes evne til å bidra i bysamfunnet. Skolesatsingen, språk- og kvalitetsløftet i barnehagene og styrkingen av rusomsorgen skaper livsmuligheter mange ellers ikke ville hatt. Investeringene i velferdsteknologi og omsorgsboliger gir mer selvstendige og aktive eldre som kan bruke ressursene og erfaringene sine lenger. Satsingen på kollektivtrafikk og sykling gjør det mulig for stadig flere å utføre sine daglige gjøremål uten at det går utover miljøet.

Ordfører, gjennom disse prioriteringene bygger vi velferden og den miljøvennlige byen med muligheter for alle.

Jeg inviterer bystyret til drøftinger om budsjettet for 2016 og viktige veivalg for byen.